ਐਮ/ਐਸ ਤ੍ਰਿਮੂਰਤੀ ਫ੍ਰੈਗਰੈਂਸਿਜ਼ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਆਪਣੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਰਾਹੀਂ

ਬਨਾਮ

ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਿੱਲੀ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੈਕਰੇਟਰੀ (ਵਿੱਤ) & ਓਆਰਐਸ ਰਾਹੀਂ

(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8486 ਦੀ 2011)

ਸਤੰਬਰ 19, 2022

[ਇੰਦਿਰਾ ਬੈਨਰਜੀ, ਸੂਰਜ ਕਾਂਤ, ਐਮ. ਐਮ. ਸੁੰਦਰੇਸ਼, ਸੁਧਾਂਸੂ ਧੂਲੀਆ ਅਤੇ ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਟੈਕਸ/ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ– ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਿਊਟੀਜ਼ ਆਫ ਐਕਸਾਈਜ਼ (ਗੁੱਡਜ਼ ਆਫ ਸਪੈਸ਼ਲ ਇੰਪੋਰਟੈਂਸ) ਐਕਟ, 1957 – ਸੈਂਟਰਲ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਐਕਟ, 1944 – ਦਿੱਲੀ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1975 – ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਟ੍ਰੇਡ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1948 – ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਜਨਰਲ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1959 – ਕੀ, ਪਾਨ ਮਸਾਲਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੰਬਾਕੂ ਅਤੇ ਗੁਟਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਐਡੀ ਐਕਟ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਐਂਟਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੀ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ 1975 ਐਕਟ ਅਤੇ/ਜਾਂ 1948 ਐਕਟ ਅਤੇ/ਜਾਂ 1959 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਟੈਕਸਿਬਲ ਹੈ – ਫੈਸਲਾ: ਐਡੀ ਐਕਟ ਨੂੰ ਕੁਝ ਖਾਸ ਸਮਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਦੀਆਂ ਵਾਧੂ ਡਿਊਟੀਜ਼ ਦੇ ਲੈਵੀ ਅਤੇ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੈਂਟਰਲ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਐਕਟ,1944 ਅਧੀਨ ਲਗਾਏ ਗਏ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਜ਼ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹਨ – ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸਮਾਨ ਐਡੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਚਾਰਜ਼ੇਬਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਰਾਜ ਉਸੇ ਸਮਾਨ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਐਨੈਕਟਮੈਂਟ ਅਧੀਨ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦਾ – ਕੋਠਾਰੀ ਪ੍ਰੋਡਕਟਸ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਲਾਈਨ ਅਤੇ ਆਗਰਾ ਬੈਲਟਿੰਗ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਟਕਰਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਕੋਈ ਟਕਰਾਅ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਰੈਫਰੈਂਸ ਅਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਰੈਗੂਲਰ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਅਨੁਚਛੇਦ 145– ਸਟੇਅਰ ਡਿਸਾਈਡਿਸ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ – ਪ੍ਰੀਸੀਡੈਂਟਸ ਦਾ ਡਾਕਟਰਿਨ– ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਣ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼– ਫੈਸਲਾ: ਪਰ ਇੰਦਿਰਾ ਬੈਨਰਜੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ (ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਕਾਂਤ, ਐਮ.ਐਮ. ਅਤੇ ਸੁੰਦਰੇਸ਼, ਸੁਧਾਂਸੂ ਧੂਲੀਆ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਲਈ): ਇਹ ਸਵਾਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਜੈਸ਼ਰੀ ਲਕਸ਼ਮਣਰਾਵ ਪਾਟਿਲ ਬਨਾਮ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ (2021) 8 ਜੇਟੀ 337 ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਸ ਕੋਰਟ ਲਈ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਅਨੁਚਛੇਦ 145(5) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਣਵਾਈ ਵੇਲੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਰਾਏ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ – ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਦੀ ਬਹੁਮਤ ਫੈਸਲਾ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਵੇਗਾ ਘੱਟ ਤਾਕਤ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ, ਬਹੁਮਤ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ – ਪ੍ਰਤੀ ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕ (ਸਹਿਮਤੀ): ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਤਾਕਤ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੈਂਚ ਉੱਤੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹੈ – ਇਹ ਬੈਂਚ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ – ਘੱਟ ਕੋਰਮ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਵੱਡੀ ਕੋਰਮ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਅਸਹਿਮਤ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ – ਇਸ ਲਈ, ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਬੈਂਚ ਦੀ ਤਾਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਸੁਭਾਵ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਡਾ. ਜੈਸ਼੍ਰੀ ਲਕਸ਼ਮਣਰਾਵ ਪਾਟਿਲ ਬਨਾਮ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ। (2021) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 : 2021 (8) ਜੇ.ਟੀ. 337; ਸੈਂਟਰਲ ਬੋਰਡ ਆਫ ਦਾਊਦੀ ਬੋਹਰਾ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2005) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 673 : [2004] 6 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1054; ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਘੁਬੀਰ ਸਿੰਘ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਲ੍ਰਸ ਦੁਆਰਾ ਆਦਿ। (1989) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 754 : [1989] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 316 – ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ।

ਕੋਠਾਰੀ ਪ੍ਰੋਡਕਟਸ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਏ.ਪੀ (2000) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 263 : 2000 (3) ਜੇ.ਟੀ. 554; ਸੈਂਟਰਲ ਸੇਲਸ ਟੈਕਸ ਬਨਾਮ ਆਗਰਾ ਬੈਲਟਿੰਗ ਵਰਕ (1987) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 140 : [1987] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 93 – ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ।

ਸ਼ਾਂਤੀ ਫ੍ਰੈਗਰੈਂਸਜ਼ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2018) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 305 : [2017] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 711; ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਰਘੁਬੀਰ ਸਿੰਘ (1989) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 754 : [1989] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 316; ਨਿੰਗੱਪਾ ਰਾਮੱਪਾ ਕੁਰਬਾਰ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ 1941 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਬੋਮ 41 : ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1941 ਬੋਮ 408; ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਐਡਵੋਕੇਟਸ-ਆਨ-ਰਿਕਾਰਡ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ (2016) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 : [2015] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1; ਹਾਰਪਰ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੋਲ ਬੋਰਡ [1974] ਕਿ .ਬੀ. 614; ਮਹਾਲਕਸ਼ਮੀ ਆਇਲ ਮਿਲਜ਼ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਏ.ਪੀ. (1989) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 164 : [1988] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1088; ਗੋਡਫਰੀ ਫਿਲਿਪਸ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਯੂ.ਪੀ (2005) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 515 : [2005] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 732; ਰਾਜ ਓੜੀਸਾ ਬਨਾਮ ਰਾਧੇ ਸ਼ਿਆਮ ਗੁੱਡਖੂ ਫੈਕਟਰੀ (2018) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 505; ਗੁਲਾਬਚੰਦ ਹਰੇਕਚੰਦ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ 1984 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਕਾਲ 274; ਰਿਲਾਇੰਸ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, ਕੇਰਲਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਕੇਰਲਾ (2011) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 762; ਸੇਲਸ ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ, ਸੈਕਟਰ-IX, ਕਾਨਪੁਰ ਬਨਾਮ ਡੀਲਿੰਗ ਡੇਰੀ ਪ੍ਰੋਡਕਟਸ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1994) ਸੁਪਲ. 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 639; ਰਾਜ ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਕੁਮਾਰ ਕਾਬਰਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1997) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 763 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ।

ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਗੋਰਧਨਦਾਸ ਕੇਸ਼ਵਜੀ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ. ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1962 ਗੁਜ 128 – ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

ਇੰਦਿਰਾ ਬੈਨਰਜੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ।

[2017] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 711 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 2

[1989] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 316 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 3

[1987] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 93 ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੈਰਾ 4

[2015] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 4(ii)

[1988] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1088 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 6

[2005] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 732 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 7

ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ।

[2004] 6 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1054 ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੈਰਾ F

[1989] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 316 ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੈਰਾ F

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8486 ਦੀ 2011।

ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 05.04.2006 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ। ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਰਿਟ ਪਿਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 2925 ਦੀ 2005।

ਨਾਲ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8485, 8487, 8496-8501, 8502 ਦੀ 2011, 8617, 10374-10379 ਦੀ 2014, 8488, 8491-8494, 8495 ਦੀ 2011, ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਿਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 33322 ਦੀ 2017।

ਮਿਸਟਰ ਧ੍ਰੁਵ ਅਗਰਵਾਲ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਨਲਿਨ ਤਲਵਾਰ, ਪ੍ਰਵੀਣ ਕੁਮਾਰ, ਨਿਸ਼ਿਤ ਅਗਰਵਾਲ, ਮਿਸ ਸੁਨੈਨਾ ਕੁਮਾਰ, ਮਿੱਸ ਕਨਿਸ਼ਕਾ ਮਿੱਤਲ, ਮਾਧਵ ਭਾਟੀਆ, ਧ੍ਰੁਵ ਸੁਰਾਨਾ, ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠ ਆਰੀਆ, ਆਦਿਤਿਆ ਪਾਂਡੇ, ਮਿਸ ਭਾਰਤੀ ਤਿਆਗੀ, ਪਵਨਸ਼੍ਰੀ ਅਗਰਵਾਲ, ਮਿਸ ਸੌਮਿਆ ਧਨਖੜ., ਮਿਸਿਜ਼ ਪ੍ਰਭਾ ਸਵਾਮੀ, ਨਿਖਿਲ ਸਵਾਮੀ, ਮਿਸ ਦਿਵਿਆ ਸਵਾਮੀ, ਮਿਸ ਉਪਾਸਨਾ ਅਗਰਵਾਲ, ਵਿਪਿਨ ਕੁਮਾਰ ਜੈ, ਜੀ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਐਸ.ਜੀ., ਐਨ. ਵੇਂਕਟਰਮਨ, ਏ.ਐਸ.ਜੀ., ਅਰਜਿਤ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਕੇ. ਰਾਧਾਕ□□ਣਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟਸ, ਰੂਪੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਜ਼ੋਹੇਬ ਹੁਸੈਨ, ਕਨੂ ਅਗਰਵਾਲ, ਵੀ.ਸੀ.ਐਸ. ਭਾਰਤੀ, ਐਚ.ਆਰ. ਰਾਓ, ਰਾਘਵ, ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਾਰੋਰੀਆ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦੀ ਸਰਕਾਰ. ਦਿੱਲੀ ਇਸਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ (ਵਿੱਤ) ਰਾਹੀਂ

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ, ਟੀ. ਐਸ. ਸੰਬਰੀਸ਼, ਵਿਸ਼ਨੂ ਉੱਨੀਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ, ਮਿਸ ਸ਼ਿਵਾਨੀ ਜੇਨਾ, ਸ਼ੰਕਰ, ਐਮ. ਯੋਗੇਸ਼ ਕੰਨਾ, ਭਕਤੀ ਵਰਧਨ ਸਿੰਘ, ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ ਜਾਂਗੜਾ, ਅਮਿਤ ਕੁਮਾਰ ਪਾਠਕ, ਤੁਸ਼ਾਰ ਥਰੇਜਾ, ਆਰ. ਨੇਦੁਮਾਰਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ* ਇੰਦਿਰਾ ਬੈਨਰਜੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਏ ਗਏ।

1. ਇਸ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਬੈਚ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਹਨ, ਕਿ ਕੀ, 'ਪਾਨ ਮਸਾਲਾ', ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੰਬਾਕੂ ਅਤੇ ਗੁਟਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਿਊਟੀਜ਼ ਆਫ ਐਕਸਾਈਜ਼ (ਗੁੱਡਜ਼ ਆਫ ਸਪੈਸ਼ਲ ਇੰਪੋਰਟੈਂਸ) ਐਕਟ 1957, ਜਿਸਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਹੀ 'ਏਡੀ ਐਕਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸਕੈਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਐਂਟਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੀ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਐਕਟ 1975 ਅਤੇ/ਜਾਂ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਟ੍ਰੇਡ ਟੈਕਸ ਐਕਟ 1948 ਅਤੇ/ਜਾਂ ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਜਨਰਲ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1959 ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਟੈਕਸਿਬਲ ਹਨ।

2. ਸ਼ਾਂਤੀ ਫ੍ਰੈਗਰੈਂਸਜ਼ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ:-

12. ਇਹ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਠਾਰੀ ਪ੍ਰੋਡਕਟਸ [ਕੋਠਾਰੀ ਪ੍ਰੋਡਕਟਸ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਆਫ ਏ.ਪੀ., (2000) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 263], ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ ਗੁਡਾਖੂ ਫੈਕਟਰੀ [ਰਾਜ ਆਫ ਉੜੀਸਾ ਬਨਾਮ ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ ਗੁਡਾਖੂ ਫੈਕਟਰੀ, (2018) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 505 : (1988) 68 ਐਸ.ਟੀ.ਸੀ. 92 (ਐਸ.ਸੀ.)] ਅਤੇ ਰਿਲਾਇੰਸ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ [ਰਿਲਾਇੰਸ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਆਫ ਕੇਰਲਾ, (2011) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 762] ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿੱਧਾ ਟਕਰਾਅ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਗਰਾ ਬੈਲਟਿੰਗ ਵਰਕਸ [ਸੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਬਨਾਮ ਅਗਰਾ ਬੈਲਟਿੰਗ ਵਰਕਸ, (1987) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 140 : 1987 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਟੈਕਸ) 233], ਜਿਸਨੂੰ ਦੋ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਅਨੁਸਰਿਆ ਹੈ। ...

3. ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੋਰ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ:-

"13. ... ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਿਲਚਸਪ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ, ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਰਘੁਬੀਰ ਸਿੰਘ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. ਪੰਨਾ 335-37 : ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 777-78, ਪੈਰਾ 27, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜ ਸਿਰਫ ਸੁਵਿਧਾ ਲਈ 2ਆਂ ਅਤੇ 3ਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦੇ, ਪਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਬੈਂਚ ਜੋ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਹੋਵੇਗੀ ਉਹ ਘੱਟ ਤਾਕਤ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਉੱਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰੀਸੀਡੈਂਟ ਦੀ ਸਿਧਾਂਤ, ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ, ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੀਮੇਟ, ਸੀ.ਜੇ. ਨੇ ਨਿੰਗੱਪਾ ਰਾਮੱਪਾ ਕੁਰਬਾਰ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ3 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਇਸ ਹੇਠਾਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ: (ਏ.ਆਈ.ਆਰ. ਪੰਨਾ 409 : ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਬੋਮ)

"...ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਜੱਜ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਸ਼ਾਹ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕ, ਉਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਤੋਂ ਅਸਹਿਮਤ ਸਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਉੱਠ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਚਾਰ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਈਨ ਐਮਪ੍ਰੈਸ ਬਨਾਮ ਮੁਗੱਪਾ ਬਿਨ ਨਿੰਗਾਪਾ [ਕੁਈਨ ਐਮਪ੍ਰੈਸ ਬਨਾਮ ਮੁਗੱਪਾ ਬਿਨ ਨਿੰਗਾਪਾ, ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. (1893) 18 ਬੋਮ 377], ਵੱਖਰਾ ਨਤੀਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਾਹਿਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬਹੁਮਤ, ਚਾਰ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ, ਨਾਲ ਚਾਰ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਇੱਕਮਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਚਾਰ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਸਮਾਨ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਵਾਲੀ ਰਾਏ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋ ਗਈ। ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਉਲਟ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਪਰ ਇਹ ਅਜੀਬ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਉਲਟ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੱਜ ਹਨ। ਜੇ ਇਹ ਨਿਯਮ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ, ਚਾਰ ਖਿਲਾਫ ਤਿੰਨ ਦੀ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ, ਛੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਇੱਕਮਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਰੇ ਜੱਜ ਸਮਾਨ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਇਨਾਤੁੱਲਾਹ ਬਨਾਮ ਕੌਸ਼ਰ ਅਲੀ [ਇਨਾਤੁੱਲਾਹ ਬਨਾਮ ਕੌਸ਼ਰ ਅਲੀ, 1926 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਕੈਲ 104 : ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. (1927) 54 ਕੈਲ 266] ਵਿੱਚ, ਸੈਂਡਰਸਨ, ਸੀ.ਜੇ., ਕੋਲਕਾਤਾ ਵਿੱਚ ਅਭਿਆਸ ਬਿਆਨ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਰਾਏ ਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਾਈਵੀ ਕੌਂਸਲ ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਠਿਤ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਉਲਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸੱਚਾ ਨਿਯਮ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸਮਰਾਟ ਬਨਾਮ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਈਸ਼ਵਰ ਅਮੀਨ [ਸਮਰਾਟ ਬਨਾਮ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਈਸ਼ਵਰ ਅਮੀਨ, 1920 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਬੋਮ 144 : ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. (1921) 45 ਬੋਮ 834] ਵਿੱਚ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੈਂਚ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਦੀ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਕਈ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਮੈਂ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਮਾਨਣ ਲਈ ਕਿ ਝੂਠੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਿਕ ਦੋਸ਼ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਦੋਸ਼ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਵਾਧੂ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਨਸਾਫ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ।"

14. ਇਹ ਪਹੇਲੀ ਨੂੰ ਐਮ.ਬੀ. ਲੋਕੁਰ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਐਡਵੋਕੇਟਸ-ਆਨ-ਰਿਕਾਰਡ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ [ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਐਡਵੋਕੇਟਸ-ਆਨ-ਰਿਕਾਰਡ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ, (2016) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1], ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨੇ 577-78, ਪੈਰਾ 669)

“669. ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਬਿਸਵਾਸ [ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਬਿਸਵਾਸ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਰਸਾਇਣ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਸੰਸਥਾਨ, (2002) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 111 : 2002 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) 633] ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਲਚਸਪ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ 7 (ਸੱਤ) ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾਂ ਨੇ ਸਭਾਜੀਤ ਤਿਵਾਰੀ [ਸਭਾਜੀਤ ਤਿਵਾਰੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ, (1975) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 485 : 1975 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) 99] ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੈੱਟ ਦੇ 5 ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾਂ ਦੇ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਬਿਸਵਾਸ [ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਬਿਸਵਾਸ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਰਸਾਇਣ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਸੰਸਥਾਨ, (2002) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 111 : 2002 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) 633] ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸਭਾਜੀਤ ਤਿਵਾਰੀ [ਸਭਾਜੀਤ ਤਿਵਾਰੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ, (1975) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 485 : 1975 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) 99] ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕੁੱਲ 7 ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾਂ ਨੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਇਆ, ਉਹ ਨਜ਼ਰੀਆ 5 ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗਲਤ ਪਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੱਜ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਕੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਕੀ ਇਹ ਸਿਰਫ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਹੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮਾਇਨੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ? ਜੇ ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਬਿਸਵਾਸ [ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਬਿਸਵਾਸ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਰਸਾਇਣ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਸੰਸਥਾਨ, (2002) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 111 : 2002 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) 633] ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ 4 ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾਂ ਨੇ ਸਭਾਜੀਤ ਤਿਵਾਰੀ [ਸਭਾਜੀਤ ਤਿਵਾਰੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ, (1975) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 485 : 1975 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) 99] ਨੂੰ ਉਲਟਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਜਦਕਿ ਬਾਕੀ 3 ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਾ ਪਾਈ ਹੁੰਦੀ? ਕੀ

5 ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ 7 ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ 4 ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ? ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਬਿਸਵਾਸ [ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਬਿਸਵਾਸ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਰਸਾਇਣ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਸੰਸਥਾਨ, (2002) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 111 : 2002 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) 633] ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਸਥਿਤੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੀਜੇ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 9 ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾਂ ਦਾ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਫੈਸਲਾ [ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ 1998, ਇਨ ਰੀ, (1998) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 739] 11 ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ 6 ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਲਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ), 5 ਨੇ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਇਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ 14 ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 6 ਹੋ ਗਈ, ਅਤੇ 6 ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਕਾਨੂੰਨ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ!"

15. ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਅੰਕ ਜੋੜੇ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਕੋਠਾਰੀ ਉਤਪਾਦਾਂ [ਕੋਠਾਰੀ ਉਤਪਾਦ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਆਫ ਏ.ਪੀ., (2000) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 263] ਦੀ ਲਾਈਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਧੇਸ਼ਯਾਮ ਗੁਆਖੂ ਫੈਕਟਰੀ [ਰਾਜ ਆਫ ਉੜੀਸਾ ਬਨਾਮ ਰਾਧੇਸ਼ਯਾਮ ਗੁਆਖੂ ਫੈਕਟਰੀ, (2018) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 505 : (1988) 68 ਐਸ.ਟੀ.ਸੀ. 92 (ਐਸ.ਸੀ.)] ਅਤੇ ਰਿਲਾਇੰਸ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ [ਰਿਲਾਇੰਸ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਆਫ ਕੇਰਲਾ, (2011) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 762] ਵਿੱਚ ਅਨੁਸਰਿਆ ਗਿਆ, ਅੱਠ ਸਿੱਖਿਆ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਗਰਾ ਬੈਲਟਿੰਗ ਵਰਕਸ [ਸੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਬਨਾਮ ਆਗਰਾ ਬੈਲਟਿੰਗ ਵਰਕਸ, (1987) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 140 : 1987 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਟੈਕਸ) 233] ਲਾਈਨ, ਜੋ ਕਿ ਛੇ ਸਿੱਖਿਆ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਸ਼ਕਤੀ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਬੀ.ਸੀ. ਰਾਏ, ਜੇ. ਦੀ ਅਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਕੋਠਾਰੀ ਉਤਪਾਦਾਂ [ਕੋਠਾਰੀ ਉਤਪਾਦ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਆਫ ਏ.ਪੀ., (2000) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 263] ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕੋਲ 9:6 ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਦੂਜੇ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਖਿਆ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੀਓਮੋਂਟ, ਸੀ.ਜੇ. ਨੇ ਨਿੰਗੱਪਾ ਰਾਮੱਪਾ ਕੁਰਬਾਰ [ਨਿੰਗੱਪਾ ਰਾਮੱਪਾ ਕੁਰਬਾਰ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ, 1941 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਬੋਮ 41 : ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1941 ਬੋਮ 408] ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਲੋਕੁਰ, ਜੇ. ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਐਡਵੋਕੇਟਸ-ਆਨ-ਰਿਕਾਰਡ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ [ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਐਡਵੋਕੇਟਸ-ਆਨ-ਰਿਕਾਰਡ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ, (2016) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1] ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

4. ਦੋ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸਵਾਲ ਭੇਜੇ: ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਆਫ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਆਫ ਦਿੱਲੀ ਥਰੂ ਇਟਸ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੈਕਰੇਟਰੀ (ਵਿੱਤ) [ਇੰਦਿਰਾ ਬੈਨਰਜੀ, ਜੇ.]

i) ਕੀ ਕੋਠਾਰੀ ਪ੍ਰੋਡਕਟਸ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜ4$_{SUPERSCRIPT}$ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਕਰੀ ਕਰ ਬਨਾਮ ਅਗਰਾਲ ਬੈਲਟਿੰਗਜ਼ ਵਰਕਸ5$_{SUPERSCRIPT}$, ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਹੈ; ਅਤੇ

ii) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਲਟਣ ਲਈ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਕੀ ਉਚਿਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਨਿੰਗੱਪਾ ਰਾਮੱਪਾ ਕੁਰਬਾਰ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ6$_{SUPERSCRIPT}$, ਲੋਕੁਰ, ਜੇ. ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਐਡਵੋਕੇਟਸ-ਆਨ-ਰਿਕਾਰਡ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਹਾਰਪਰ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੋਲ ਬੋਰਡ8$_{SUPERSCRIPT}$ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਗਵਾਈ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ

5. ਏਡੀਈ ਐਕਟ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਐਕਟ 1944 ਅਧੀਨ ਲਗਾਏ ਗਏ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਾਧੂ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਏਡੀਈ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

"ਬਿੱਲ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਚੀਨੀ, ਤੰਬਾਕੂ ਅਤੇ ਮਿੱਲ-ਬਣੇ ਟੈਕਸਟਾਈਲਜ਼ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਵਿਕਰੀ ਕਰਾਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਲਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਰਾਂ ਦੀ ਸਾਫ ਆਮਦਨ ਨੂੰ, ਸੰਘ ਰਾਜਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣਾ ਹੈ। ਵਾਧੂ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੀ ਵੰਡ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਢੰਗ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਰਾਜ 1.4.1958 ਤੋਂ

ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਖਰੀਦ 'ਤੇ ਕਰ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਇਸ ਆਮਦਨ ਦੀ ਵੰਡ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ। ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਵਣਜ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਮਹੱਤਵ ਦੀਆਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ, ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਕਸਾਰ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਵਿਕਰੀ ਕਰ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ 1.4.1958 ਤੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਕਰੀ ਕਰ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ।"

"5 .. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਕਰ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ..." ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਚੂੰਕਿ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਖਰੀਦ 'ਤੇ ਕਰ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੀ, ਐਕਟ ਨੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਾਧੂ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਖਰੀਦ 'ਤੇ ਕਰ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ। ਨਾਲ ਹੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਵਣਜ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਮਹੱਤਵ ਦੀਆਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ, ਜੇ ਕੋਈ ਰਾਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਕਰ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਕਰ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਕਰੀ ਕਰ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।"

7. ਇਹ ਅਚ੍ਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਝਾਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸਮਾਨ ਏ.ਡੀ.ਈ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਉਹੀ ਸਮਾਨ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਵਿਕਰੀ ਕਰ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦਾ। ਗੋਡਫਰੀ ਫਿਲਿਪਸ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ10$_{SUPERSCRIPT}$, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:-

"70. ਇਸ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਤੰਬਾਕੂ ਇੱਕ ਵਿਲਾਸਤਾ ਦਾ ਸਮਾਨ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਉੱਤੇ ਟੈਕਸ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਹੈ ਪਰ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 286 ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਕਰੀ ਕਰ ਐਕਟ, 1956 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 14 ਅਤੇ 15 ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਏ.ਡੀ.ਈ. ਐਕਟ ਦੇ 1957 ਅਧੀਨ ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਤੰਬਾਕੂ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਕਰੀ ਕਰ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਉਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਲਾਭ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ।"

8. ਕੋਠਾਰੀ ਪ੍ਰੋਡਕਟਸ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ, ਸਵਾਲ ਸੀ, 'ਤੰਬਾਕੂ' ਜੋ ਕਿ ਏ.ਡੀ.ਈ. ਐਕਟ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਨਰਲ ਵਿਕਰੀ ਕਰ ਐਕਟ 1957 ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਵਿਕਰੀ ਕਰ ਤੋਂ ਛੋਟ ਹੈ, ਕੀ 'ਗੁਟਕਾ' ਨੂੰ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਟੈਕਸ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ "ਗੁਟਕਾ" ਜੋ ਕਿ ਤੰਬਾਕੂ ਹੈ, ਏ.ਡੀ.ਈ. ਐਕਟ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਐਂਟਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਏ.ਡੀ.ਈ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਯੋਗ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਨਰਲ ਵਿਕਰੀ ਕਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੀ ਛੋਟ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਜ ਐਕਟ ਨੂੰ "ਗੁਟਕਾ" ਉੱਤੇ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸੋਧਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

9. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕੋਠਾਰੀ ਪ੍ਰੋਡਕਟਸ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਇੱਕੋ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਏ.ਡੀ.ਈ. ਐਕਟ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ 'ਤੰਬਾਕੂ' ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਟੈਕਸਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ।

10. ਓੜੀਸਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਾਧੇ ਸ਼ਿਆਮ ਗੁੱਡਾਖੂ ਫੈਕਟਰੀ11$_{SUPERSCRIPT}$, ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ 'ਗੁੱਡਾਖੂ' ਨੂੰ ਏਡੀਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(c) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸਿਤ 'ਤੰਬਾਕੂ' ਦੇ ਇਜ਼ਹਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਕੋਲਕਾਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਲਾਬਚੰਦ ਹਰੇਚੰਦ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ12$_{SUPERSCRIPT}$, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗੁਲਾਬਚੰਦ 'ਤੰਬਾਕੂ' ਦਾ ਉਤਪਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਉਤਪਾਦ ਜੋ ਓੜੀਸਾ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਐਕਟ 1947 ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਐਸ. ਨੰ. 35 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਛੋਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

11. ਰਿਲਾਇੰਸ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, ਕੇਰਲਾ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ13$_{SUPERSCRIPT}$, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਕਿ ਕਪਾਹ ਆਧਾਰਿਤ ਤਰਪਾਲਿਨ ਨੂੰ ਕੇਰਲਾ ਜਨਰਲ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1963 ਅਧੀਨ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ

ਤੋਂ ਛੋਟ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਏਡੀਈ ਐਕਟ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਅਧੀਨ ਅਤਿਰਿਕਤ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਯੋਗ ਸੀ।

12. ਆਗਰਾ ਬੈਲਟਿੰਗ ਵਰਕਸ (ਸੁਪਰਾ), ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਸਤੂ ਦਾ ਵਰਗ – ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਪਾਹ ਫੈਬਰਿਕਸ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1948 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3-ਏ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਗਲੀ ਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਛੋਟ ਦੇ ਵਰਗ ਦੇ ਇੱਕ ਆਈਟਮ ਲਈ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਦੀ ਦਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆਂਦੇ, ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਹੁਮਤ ਨੇ ਹੋਲਡ ਕੀਤਾ ਕਿ ਛੋਟ ਦੀ ਯਾਦ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਟੈਕਸ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਪੂਰਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਧਾਰਾ 3-ਏ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਵੈਧ ਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਬੀ.ਸੀ.ਰਾਏ, ਜੇ. ਨੇ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ।

13. ਆਗਰਾ ਬੈਲਟਿੰਗ ਵਰਕਸ (ਸੁਪਰਾ),ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੀ ਬਹੁਮਤ, 2:1 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨਾਲ, ਅੰਤਰਾਲ ਵਿੱਚ, ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:-

“6. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਾਰਾ 3 ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ; ਧਾਰਾ 3-ਏ ਟੈਕਸ ਦੀ ਦਰ ਵਿੱਚ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 4 ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਛੋਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਸੈਕਸ਼ਨ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਟੈਕਸਿੰਗ ਸਕੀਮ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਹਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 3-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਛੋਟ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਧਾਰਾ 3-ਏ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਗਲੀ ਸੂਚਨਾ ਟੈਕਸ ਦੀ ਦਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਰਾਦਾ ਛੋਟ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਰ ਤੇ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਛੋਟ ਦੇਣ ਅਤੇ ਟੈਕਸ ਦੀ ਦਰ ਵਿੱਚ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਟੈਕਸ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਅਸੀਂ ਦੂਜੀ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਅਸਰ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਤਰਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਛੋਟ ਇੱਕ ਵਰਗ ਦੇ ਸਮਾਨਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਛੋਟ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਈਟਮ ਨੂੰ ਹੁਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3-4 ਅਧੀਨ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।”

14. ਬੀ.ਸੀ. ਰਾਏ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ, ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ, ਫੈਸਲਾ:-

"14. ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਅਧੀਨ ਸਾਮਾਨਿਕ ਛੋਟ ਤੋਂ ਬਾਵਜੂਦ ਸੈਕਸ਼ਨ 3-4 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਆਈਟਮ ਨੂੰ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਅਸਰ ਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੇ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

...

15. ਇੱਕ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਬਨਾਮ ਰੀਤਾ ਆਈਸ ਕ੍ਰੀਮ ਕੋ., ਗੋਰਖਪੁਰ [1981 ਯੂ.ਪੀ.ਟੀ.ਸੀ. 1239 (ਡੀ.ਬੀ.)(ਆਲ ਐਚ.ਸੀ.)] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉੱਠਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਅਧੀਨ ਸਾਮਾਨਿਕ ਛੋਟ ਜਾਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3-4 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਈਟਮ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ।

16. ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੇ, ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਅਧੀਨ ਸਭ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਕਪਾਹ ਦੇ ਕਪੜਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਮਾਨਿਕ ਛੋਟ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਭ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਬੈਲਟਿੰਗਜ਼ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਕਿ ਸਭ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਕਪਾਹ ਦੇ ਕਪੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਅਧੀਨ ਸਾਮਾਨਿਕ ਛੋਟ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3-4 ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਯੂ.ਪੀ. ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3-4 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸੈਕਸ਼ਨ 3-ਏ ਅਧੀਨ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਾਮਾਨਿਕ ਛੋਟ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰਿਤ ਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚਾਏ ਗਏ ਕਾਰਣਾਂ ਅਤੇ ਨਿਸਕਰਸ਼ਾਂ

ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

15. ਵਿਕਰੀ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਸੈਕਟਰ-IX, ਕਾਨਪੁਰ ਬਨਾਮ ਡੀਲਿੰਗ ਡੇਅਰੀ ਪ੍ਰੋਡਕਟਸ ਅਤੇ ਅਨੁ.14SUPERSCRIPT, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਗਰਾ ਬੈਲਟਿੰਗ ਵਰਕਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ, ਭਾਵੇਂ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਕਰੀ ਕਰ ਐਕਟ 1948 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਦੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਕਰ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਇੱਕ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 3-ਏ ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਆਈਸ-ਕਰੀਮ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਆਈਟਮਾਂ 'ਤੇ ਕਰ ਦੀ ਦਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦਿਆਂ, ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਆਈਸ-ਕਰੀਮ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਈਸ-ਕਰੀਮ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 3ਏ ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਰ 'ਤੇ ਵਿਕਰੀ ਕਰ ਲਈ ਯੋਗ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।

16. ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਕੁਮਾਰ ਕਾਬਰਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ15SUPERSCRIPT, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਗਰਾ ਬੈਲਟਿੰਗ ਵਰਕਸ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਡੀਲਿੰਗ ਡੇਅਰੀ ਪ੍ਰੋਡਕਟਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਕਰੀ ਕਰ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3-ਏ ਅਤੇ 4 ਉਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇੱਕ ਕਰ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 3-ਏ ਅਧੀਨ ਸਮਾਨ ਉੱਤੇ ਕਰ ਦੀ ਦਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਅਧੀਨ ਕਰ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਛੋਟ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਰ 'ਤੇ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਕਰ ਲਈ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ।

17. ਸਾਡੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਕੋਠਾਰੀ ਪ੍ਰੋਡਕਟਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਲਾਈਨ ਅਤੇ ਅਗਰਾ ਬੈਲਟਿੰਗ ਵਰਕਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਠਾਰੀ ਪ੍ਰੋਡਕਟਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਲਾਈਨ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਸੀ ਕਿ ਕੀ "ਤੰਬਾਕੂ" ਜਾਂ ਏ.ਡੀ.ਈ ਐਕਟ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ੈਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਕਰੀ ਕਰ ਐਨੈਕਟਮੈਂਟਸ ਅਧੀਨ ਵਿਕਰੀ ਕਰ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਰਾਜ ਦੇ ਐਨੈਕਟਮੈਂਟਸ ਅਧੀਨ ਕਰ ਲਈ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਸ਼ੈਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਗਰਾ ਬੈਲਟਿੰਗ ਵਰਕਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਲਾਈਨ ਯੂ.ਪੀ. ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਅਧੀਨ ਵਿਕਰੀ ਕਰ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਨ ਦੀ ਆਮ ਛੋਟ ਦੇ ਬੀਚ ਅੰਤਰਕ੍ਰਿਆ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਸੀ।

ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3-ਏ ਅਧੀਨ ਵਿਕਰੀ ਟੈਕਸ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਅਧੀਨ ਵਿਕਰੀ ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 3-ਏ ਅਧੀਨ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਈਟਮ ਜਾਂ ਸਮਾਨ ਦੀ ਕਲਾਸ ਲਈ ਵਿਕਰੀ ਟੈਕਸ ਦੀ ਦਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਟੈਕਸ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਨਾ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

"10. ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ [ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, 1992 ਸੱਪ (3) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 217 : 1992 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) ਸੱਪ 1] ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨੌ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਕਿ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰਾਤਮਕ ਸੀਮਾ ਹੈ—ਜੋ ਕਿ 50% 'ਤੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਚਾਰ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਲਿਮਿਟ ਨੂੰ ਅਸਾਧਾਰਣ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਰਾਜ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਏਜੰਸੀ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਜਾਇਜ਼ਾਕਾਰੀ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਰੇ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਇਕਮਤ ਹੈ ਕਿ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਲਈ ਬਾਹਰੀ ਸੀਮਾ 50% ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਬਾਕੀ ਦੋ ਜੱਜ, ਰਤਨਵੇਲ ਪਾਂਡੀਅਨ ਅਤੇ ਪੀ.ਬੀ. ਸਾਵੰਤ, ਜੇ.ਜੇ. ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ 'ਤੇ 50% ਦੀ ਸਾਮਾਨ ਸੀਮਾ ਦਾ ਕੋਈ ਆਮ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਬਾਹਰੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਬਾਰੇ ਆਮ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਦਲੀਲ ਬਾਰੇ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਬਾਰੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੀਲਿੰਗ ਸੀਮਾ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਵਿਰੋਧੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ (ਕੇ. ਸੁਬਾ ਰਾਵ, ਵਿੱਚ ਟੀ. ਦੇਵਦਾਸਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ [ਟੀ. ਦੇਵਦਾਸਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, (1964) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 680 : ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1964

ਐਸ.ਸੀ. 179] , ਐਸ.ਐਮ. ਫ਼ਜ਼ਲ ਅਲੀ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਯਰ. ਜੇ.ਜੇ. ਵਿੱਚ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐਨ.ਐਮ. ਥੋਮਸ [ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐਨ.ਐਮ. ਥੋਮਸ, (1976) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 310 : 1976 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) 227] ਅਤੇ ਚਿੰਨੱਪਾ ਰੈੱਡੀ, ਜੇ. ਵਿੱਚ ਕੇ.ਸੀ. ਵਸੰਤ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ [ਕੇ.ਸੀ. ਵਸੰਤ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ (ਵਿੱਤ) [ਇੰਦਿਰਾ ਬੈਨਰਜੀ, ਜੇ.]

ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜ, 1985 ਸੁਪਲੀਮੈਂਟ ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 714 : 1985 ਸੁਪਲੀਮੈਂਟ (1) ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 352) ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ [ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ, 1992 ਸੁਪਲੀਮੈਂਟ (3) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 217 : 1992 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) ਸੁਪਲੀਮੈਂਟ 1] ਨਿਯਮ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਜਾਂ ਪੁਨਰਵਿਚਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਮਜਬੂਰੀ ਵਾਲੀ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

11. ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਆਵਾਜ਼ਾਂ (ਦੇਵਦਾਸਨ [ਟੀ. ਦੇਵਦਾਸਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ, (1964) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 680 : 1964 (6) ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 29], ਐਨ.ਐਮ. ਥਾਮਸ [ਕੇਰਲਾ ਦੇ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐਨ.ਐਮ. ਥਾਮਸ, 1976 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 310 : 1976 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) 227] ਅਤੇ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ [ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ, 1992 ਸੁਪਲੀਮੈਂਟ (3) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 217 : 1992 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) ਸੁਪਲੀਮੈਂਟ 1]) ਨੂੰ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ [ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ, 1992 ਸੁਪਲੀਮੈਂਟ (3) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 217 : 1992 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) ਸੁਪਲੀਮੈਂਟ 1] ਵਿੱਚ ਰੇਸ਼ੋ ਦੇ ਮੁੜ ਪੜਤਾਲ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦਿੱਤੀ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਏਕਤਾ (ਜਿਸਨੂੰ "ਸੁਪਰ ਮੈਜੋਰਿਟੀ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) — ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ 5 : 0 ਦੇ ਏਕਮਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਜਬੂਤ ਜਾਂ ਮਜਬੂਰੀ ਵਾਲੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਉੱਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰੇ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਤੰਗ ਮੈਜੋਰਿਟੀ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ 4 : 3 ਦੇ ਵੋਟ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਏਕਮਤ ਪ੍ਰਮਾਣ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ) ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਟੇਅਰ ਡਿਸਾਈਡਿਸ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਵਰਟੀਕਲ ਤੌਰ ਤੇ ਵੀ ਚਲਦਾ ਹੈ — ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਕਿ ਉੱਚ ਵਰਟੀਕਲ ਹਾਈਰਾਰਕੀ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲੀਅਟ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ, ਹੇਠਲੀ ਹਾਈਰਾਰਕੀ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਹੋਰੀਜ਼ੋਂਟਲ ਤੌਰ ਤੇ — ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਕਿ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਫਾਰਮੇਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਬੈਂਚ ਫਾਰਮੇਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਤਰਕ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਣਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਲਈ ਰੇਜ਼ਨ ਡੀਟਰ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਰਤਾ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਹਟਣਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਉੱਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਯਾ ਤਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੰਗ ਮੈਜੋਰਿਟੀ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ (ਜੋ ਕਿ ਯਾ ਤਾਂ ਏਕਮਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵੱਡੀ ਮੈਜੋਰਿਟੀ ਨਾਲ, ਪਰ ਛੋਟੀ ਬੈਂਚ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ) ਉਲਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਵਿੱਚ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਹਾਈਰਾਰਕੀ ਜਾਂ ਇਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬੈਂਚਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਪੜ੍ਹਨ ਅਪਣਾਉਣਾ ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਮੈਜੋਰਿਟੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ) ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹਨ।

12. ਉਪਰੋਕਤ ਤਰਕ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਜਾਂ ਭੂਤਕਾਲ ਵਿਗ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਜਾਂ ਅਸਹਿਮਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਅਸਤਿਤਵ — ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਨਿਯਮ ਦੀ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਹੁਮਤ ਨੂੰ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ — ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨੌ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ [ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ, 1992 ਸੱਪ (3) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 217 : 1992 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) ਸੱਪ 1]."

19. ਭਟ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਓ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ (ਪੈਰਾ 196) ਅਤੇ ਗੁਪਤਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ (ਪੈਰਾ 227) ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ। ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 145(5) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਦਾ ਬਹੁਮਤ ਫੈਸਲਾ ਘੱਟ ਤਾਕਤ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਦੇ

ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਮਤ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ।

20. ਪੰਜ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਜੈਸ਼ਰੀ ਲਕਸ਼ਮਣ ਰਾਓ (ਉਪਰੋਕਤ), ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

ਏ. ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਯੋਗ ਇੰਦਿਰਾ ਬੈਨਰਜੀ ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।

ਬੀ. ਸ੍ਰੀ ਗੋਪਾਲ ਸੰਕਰਨਾਰਾਯਣਨ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 145(5) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਫੈਸਲਾ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸੀ. ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ 42ਵੇਂ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ 01.02.1977 ਨੂੰ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 144ਏ ਦੀ ਸ਼ਾਮਲੀਕਰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸੋਧ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

"144-ਏ. ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ – (1) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਬੈਠੇਗੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:

ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਵਾਲ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਸੱਤ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਇੱਕ ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਵੈਧ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਬੈਠੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਦੋ-ਤਿਹਾਈ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਦੀ ਬਹੁਮਤ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਵੈਧ ਮੰਨਦੀ ਹੈ।"

ਡੀ. ਉਕਤ ਸੋਧ ਨੂੰ 43ਵੀਂ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 144-ਏ ਨੂੰ 01.02.1977 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਅਨੁਚਛੇਦ 144-ਏ ਦੀ ਪੈਸ਼ਕਸ਼ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਦੋ-ਤਿਹਾਈ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਦੀ ਬਹੁਮਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਧ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਇੱਕ ਘੱਟ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਸੋਚਿਆ।

“44. .....ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਆਂਕੀ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਨ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਸਿਧਾਂਤ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ (1944) 1 KB 718 ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਨਿਆਂਕੀ ਮਿਸਾਲਾਂ ਨਾਲ ਬੱਧ ਮੰਨਿਆ ਨਾ ਕੇਵਲ ਨਿਆਂਕੀ ਸਾਂਝ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਕਿ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਨਿਆਂਕੀ ਮਿਸਾਲ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਤਾਂ, ਆਮ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਉਸ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਖੋਜ ਸੀ। ਇਹ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਸੀ ਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੀ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਨੂੰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੀ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਬੋਮਨ, ਸੀ.ਜੇ. ਦੁਆਰਾ 43 ਬੋਮ ਐਲਆਰ 864 ਵਿੱਚ ਪੰਨਾ 868 : (ਏਅਰ 1941 ਬੋਮ 408 ਵਿੱਚ ਪੰਨਾ 409) ਵਿੱਚ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਲੋਚਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਜਾਂ

ਨਹੀਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ, ਫੈਸਲਾ ਨਾ ਕੇਵਲ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਿਮਰਸ਼ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਉਪਜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੀ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੀ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ..... ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੀ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੀ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

xxx

xxx

xxxਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮਾਨਯੋਗ ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਪੀ. ਐਨ. ਭਗਵਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

xxx

xxx

xxx

117.....ਕੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਪਿਛਲੀ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਬੰਧਨਯੋਗ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਪਿਛਲੀ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇ? ਸਵਾਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਕੀਰਣ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਉਚਾਈ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਦੂਰ ਤੱਕ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਚਾਰ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਚਾਰ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਵੀ। ਬੀਮੈਂਟ, ਸ

43 ਬੋਮ ਐਲ.ਆਰ. 864 : (ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1941 ਬੋਮ 408) ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਸੰਬੰਧੀ—

“……ਜਾਹਿਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬਹੁਮਤ ਦੁਆਰਾ ਚਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ, ਚਾਰ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਇੱਕਮਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚਾਰ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਦੁਆਰਾ ਪਲਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨੇਤ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਮਾਨ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਲੇ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਉੱਤੇ ਚਾਰ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਹਾਵੀ ਹੋ ਗਈ। ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ-ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਪਲਟ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਪਰ ਇਹ ਅਜੀਬ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਪਲਟ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਜੱਜ ਹਨ। ਜੇ ਇਹ ਨਿਯਮ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਬੈਂਚ, ਚਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਤਿੰਨ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ, ਛੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਇੱਕਮਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਲਟ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਸਾਰੇ ਜੱਜ ਸਮਾਨ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਲੇ ਹੋਣ।”

..... ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਬੀਮੈਂਟ, ਸੀ.ਜੇ., ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਤਾਕਤ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠਤਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਿਦਾਂਤ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਬੈਂਚਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਬਣਨੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਇਹੀ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਤਦ ਵੀ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਚਾਰ ਜਾਂ ਪੰਜ ਜੱਜ, ਹਰੇਕ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੈਠਕੇ, ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆਂ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਚਾਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚਾਂ, ਹਰੇਕ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਵਾਲੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਚਾਰ ਜਾਂ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਰਾਏ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਅੱਠ ਜਾਂ ਦਸ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਰਾਏ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਸਾਰੇ ਜੱਜ ਸਮਾਨ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਲੇ ਹੋਣ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਬੈਂਚਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਤਾਕਤ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠਤਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਵੈਧ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਤਾਕਤ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠਤਾ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਿਦਾਂਤ ਹੈ ਜੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਦੱਸ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਚੀਲਾਪਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਗਲਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਸੌਖੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।" (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਐਫ. ਇਹ ਉਲਲੇਖਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿ ਸੈਂਟਰਲ ਬੋਰਡ ਆਫ ਦਾਊਦੀ ਬੋਹਰਾ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਅਤੇ ਅਨਜ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮਹਾਰਾ□ਟਰ ਅਤੇ ਅਨਜ.19 ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਉਦ੍ਧ□ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਅਨਜ ਬਨਾਮ ਰਘੁਬੀਰ ਸਿੰਘ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਬਾਈ ਐਲਆਰਐਸ ਇਤਿਆਦੀ.20 ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"10. ਸਟੇਅਰ ਡਿਸਾਈਸਿਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਨਯੋਗ ਨੇ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ [(1983) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 344 : 1983 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 461] ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਦਾਲਤ ਸੁਵਿਧਾ ਲਈ ਦੋ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀਆਂ ਡਿਵੀਜਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜਨ ਬੈਂਚ ਤਿੰਨ ਦੀਆਂ ਡਿਵੀਜਨ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਲਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਐਸਾ ਕਰਨਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਪੂਰਵ-ਨਿਰਧਾਰਿਤਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਸੰਗਤਤਾ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਵੇਗਾ; ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਮਕਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੰਗਤਤਾ ਅਤੇ ਨਿਸਚਿਤਤਾ — ਦੋਵੇਂ ਤੁਰੰਤ ਪੀੜਤ ਹੋਣਗੇ।

xxx

xxx

12. ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਝਾਅ◌ਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨਪੂਰਵਕ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਕਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ:

(1) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਘੱਟ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਤਾਕਤ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਉੱਤੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹੈ।

(2) ਘੱਟ ਕੋਰਮ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਵੱਡੀ ਕੋਰਮ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਕੋਰਮ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕੇਵਲ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚੇ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਉਸ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰੇ ਜਿਸ ਦੀ ਕੋਰਮ ਉਸ ਬੈਂਚ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡੀ

ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਆਇਆ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਬਰਾਬਰ ਤਾਕਤ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਵਿੱਚ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗ ਹੈ

ਪਿਛਲੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੀ ਸਹੀਅਤ ਬਾਰੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਮਾਨ ਤਾਕਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਮਾਮਲਾ ਉਸ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਰਮ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਸਹੀਅਤ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਹੈ।

(3).....

ਜੀ. ਨਿਸਕਰਸ਼ (1) ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਘੱਟ ਜਾਂ ਸਮਾਨ ਤਾਕਤ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਉੱਤੇ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੈਂਚ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਜਜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਿਸਕਰਸ਼ (2) ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟ ਕੋਰਮ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਵੱਡੀ ਕੋਰਮ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਕੋਰਮ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਬੈਂਚ ਦੀ ਤਾਕਤ ਜਿਸ ਨੇ ਮਾਮਲਾ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

ਐਚ. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਨਿਕਾਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਬੈਂਚ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੀ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲੇ ਸੁਭਾਵ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ
(ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ : ਦੀਪਕ ਪਾਨੂਅਰ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate